

FINNWATCH

Uutiskirje 1/2006

Laatijat: Timo Kuronen ja Päivi Pöyhönen
Julkaistu: 30.6.2006

Sisältö:

Tuoreet julkaisut

- FinnWatchin ja kumppaneiden julkaisut tammi-kesäkuussa 2006

Uutisia Maailmalta

- ILO: Lapsityöläisten määrä vähentynyt merkittävästi
- Tietokoneteollisuuden työolot paljastuivat hälyttäväksi
- Latalainen Amerikka vaarallisin ay-aktiiveille. Vapaiden ammattiyhdistysten kansainvälisen liiton VAKLI:n vuosiraportti on julkaistu
- H&M saa risuja alihankintayritysten nälkäpalkoista
- Uusi laki tuomassa mullistavia parannuksia työläisten oikeuksiin Kiinassa
- Ylikansalliset väistelevät edelleen yhteiskuntavastuutaan Kiinassa
- Stora Enso yhteistyöhön UNDP:n kanssa Kiinan-plantaasillaan
- iPodin valmistajat raatavat hikipajoissa, raportoi brittilehti
- Kiinaan virtaa yhä enemmän elektroniikkajätettä
- Kansalaisjärjestöt kritisoivat TOTAL-yhtiön ympäristöpalkintoa
- Ympäristöjärjestö pyytää selvitystä Botnian ja Finnveran toimista
- Ulkoasiainministeriö julkaisi listan Vietnamin korkotukihankkeista
- CIFOR: Sellutehtaiden rahoittajat eivät tutki tarpeeksi
- Saksa ja Japani vastustavat OECD:n tiukempaa korruptiolinjausta
- Unileverin toiminta Indonesiassa köyhyystutkimuksen kohteena
- Patoja ja pakkosiirtoja luvassa Laosiin; Pöyry mukana suunnittelutyössä
- Korruptiota Maailmanpankin hankkeissa Kambodzhassa
- Jättimäinen öljypalmuplantaasi uhkaa Borneon saarta

FinnWatchin ja yhteistyökumppaneiden tuoreet raportit:

- **The Price of Oil - Nordic participation in environmental violations in Oil and Gas development on Sakhalin in Russia. 1. yhteispohjoismainen watch-raportti: FinnWatch, SwedWatch ja Norwatch. Maaliskuu 2006. Kirj. Kristina Bjurling**

Julkaisut FinnWatchin sivuilla os. www.finnwatch.org

Uutisia maailmalta

ILO: Lapsityöläisten määrä vähentynyt merkittävästi

Lapsityövoiman käyttö on vähentymässä ja sen räikeimmät muodot voidaan saada poistettua kymmenen vuoden kuluessa, arvioidaan 4.5.2006 julkaistussa Kansainvälisen työjärjestön ILO:n raportissa. Lapsityöläisten määrä maailmassa on ensimmäisen kerran laskenut merkittävästi. Lapsityön pahimmat muodot ovat vähentyneet kaikkein eniten. Muutosta vuodesta 2000 vuoteen 2004 oli ILO:n tuoreen raportin mukaan 11 prosenttia: 5-17 vuotiaiden työläisten määrä laski 246 miljoonasta 218 miljoonaan. "Lapsityön lopettaminen on mahdollista", totesi ILO:n pääjohtaja Juan Somavia "The end of child labour: within reach" -raportin julkistuksen yhteydessä.

Lue "The end of child labour: within reach" -raportti osoitteessa:

<http://www.ilo.org/public/english/standards/reln/ilc/ilc95/pdf/rep-i-b.pdf>

ILO:n tiedote osoitteessa: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/inf/pr/2006/15.htm>

Tietokoneellisuuden työolot paljastuivat hälyttäväksi

Työolot ovat heikot Acerin ja Fujitsu Siemens Computers'in alihankkijatehtailla Filippiineillä ja Kiinassa, paljastaa SOMO:n (Centre for Research on Multinational Corporations) tuore tutkimus. SOMO tutki työoloja yhdeksällä tehtaalla. Työntekijät joutuvat raatamaan jopa 70-84 tuntia viikossa, ja palkat riittävät hädän tuskin elämiseen. Samaiset alihankkijat valmistavat tuotteita myös muille tunnetuille IT-brändeille kuten suomalaiselle Nokialle. Tietokone- ja viestintäteollisuus (ICT) on tunnettu laajamittaisesta tuotannon ulkoistamisesta. Tietokonebrändit kuten Acer, Dell ja HP eli niin kutsutut OEM- (lopputuote-) valmistajat teettävät suurimman osan tuotannostaan sopimusvalmistajilla useissa eri maissa.

Lue "CSR Issues in the ICT Hardware Manufacturing Sector" -raportti osoitteessa:

http://www.somo.nl/html/paginas/pdf/ICT_Sector_Report_2005_EN.pdf

Lue "Labour issues continue to blight computer industry" -artikkeli osoitteessa:

http://www.somo.nl/html/paginas/pdf/ict_labor_issues_2006_EN.pdf

Latinalainen Amerikka vaarallisin ay-aktiiveille Vapaiden ammattiyhdistysten kansainvälisen liiton VAKLI:n vuosiraportti on julkaistu

VAKLI:n vuosiraportin mukaan 115 ay-liikkeen jäsentä surmattiin heidän ay-toimintansa vuoksi. Määrä aleni vuodesta 2004. Kolumbia on tässä suhteessa usean edellisvuoden tapaan synkin, 70 murhattua ay-aktiivia. Seuraavina synkällä listalla ovat Irak, Iran, El Salvador, Djibouti, Kiina, Kambodzha, Guatemala, Zimbabwe ja Burma. VAKLI:n yhteenvedon mukaan 1600 ay-liikkeen jäsentä joutui väkivaltaisten hyökkäysten kohteeksi, 1700 vangittiin ja 9000 pidätettiin. Lähes 10 000 menetti työpaikkansa ay-toiminnan vuoksi. Erityisen ahtaalla ovat kehitysmaissa vapaatuotantoalueella työskentelevät ihmiset, jotka ovat yrittäneet järjestäytyä ja vaatia oikeuksiaan.

VAKLI:n englanninkielinen raportti löytyy osoitteesta: <http://www.icftu.org/survey2006/>

H&M saa risuja alihankintayritysten nälkäpalkoista

Ruotsalaisen vaatekauppaketjun H&M:n suurimmat puutteet eettisyydessä löytyvät sen alihankintayritysten työntekijöiden alhaisista palkoista, arvioidaan Rena Kläder –verkoston uudessa

selvityksessä. Palkat ovat useissa tapauksessa niin pieniä, että ne riittävät hädin tuskin peruselinehtoihin. Muut ongelmat ovat alihankintayritysten teettämä massiivinen ylityömäärä ja se, ettei H&M ole julkistanut alihankkijoidensa nimiä ja osoitteita päinvastoin kuin Nike, Puma ja Levi Strauss. Tutkimuksessa todetaan, että arvostelusta huolimatta H&M kuuluu toiminnan eettisyyden perusteella Ruotsin, ellei maailman kärkiyhtiöihin. H&M teettää vaatteita noin 700 alihankintayrityksellä 2 000 tehtaassa.

Lue raportti "Hennes&Mauritz: Infrastruktur för granskning och förbättring av arbetsvillkorna i leverantörsfabrikerna" os. http://www.renaklader.org/dokument/pdf/Rapport_1_HM.pdf

Uusi laki tuomassa mullistavia parannuksia työläisten oikeuksiin Kiinassa

Halpatuotantomaana tunnettu Kiina on saamassa uuden työläislain, jonka on arveltu tulevan voimaan maaliskuussa 2007. Englantilaisen Guardian-lehden mukaan valmisteilla oleva laki antaa kiinalaisille työläisille jopa parempia oikeuksia, mitä Britanniassa tarjotaan. Työsopimukset tulisivat pakollisiksi ja etuihin sisältyisivät sairaus-, tapaturma- ja irtisanomiskorvaukset. Myös viikoittaista enimmäistyöaikaa ehdotetaan. Pakolliset terveystarkastukset voisivat kuitenkin estää muun muassa B-hepatiittivirusta kantavien ihmisten pääsyn työhön. Työnantajat vastustavat tiukasti uudistuksia. Etunenässä ovat ulkomaiset suuryritykset, jotka uhkaavat siirtää tuotantoaan Kiinasta halvempiin maihin.

The Guardian -lehden artikkeli kokonaisuudessaan:
<http://www.guardian.co.uk/china/story/0,,1804659,00.html>

Ylikansalliset väistelevät edelleen yhteiskuntavastuutaan Kiinassa

Vuoden 2005 lopulla kiinalainen Nangfang Weekend -lehti julkaisi raportin, joka listasi Fortune 500 -listalla olevien suuryritysten toimintatavat Kiinassa. Raportin mukaan 70 yrityksestä vain 21 sai enemmän kuin yhden pisteen, joka oli minimi 1-10 -portaisella asteikolla. Selvityksessä mitattiin muun muassa yritysten verojen maksua, työntekijöiden hyvinvointia, tukea paikallisyhteisöille sekä ympäristönsuojelutoimia. Raportin mukaan jotkut yritykset ovat tarkoituksella siirtäneet saastuttavaa tuotantoaan Kiinaan, missä paikallisviranomaiset eivät rajoita tehtaiden toimintaa. Useat ylikansalliset yritykset pitävät yllä kaksoisstandardia tuottamalla Kiinan markkinoille heikompilaatuisia ja jopa terveydelle vaarallisia tuotteita.

Artikkeli WorldWatchin ChinaWatch -sivuilla: <http://www.worldwatch.org/node/3858>

Stora Enso yhteistyöhön UNDP:n kanssa Kiinan-plantaasillaan

Suomalainen metsäteollisuusjätti Stora Enso on tehnyt sopimuksen YK:n kehitysohjelman (UNDP) kanssa kehittääkseen ympäristö- ja yhteiskuntavastuullista toimintaansa metsäplantaaseillaan Kiinan lounaisessa Guangxin maakunnassa. Viisivuotinen sopimus seuraa UNDP:n tekemää ympäristö- ja sosiaalivaikutusten arviointia Guangxin plantaaseista. Yhteistyöllä pyritään suojelemaan biodiversiteettiä ja parantamaan sosiaalista kehitystä investoimalla alueen vesi- ja terveydenhuoltoon ja ihmisten koulutukseen. UNDP:n mukaan Stora Enson toiminta voi tarjota esimerkin paremmista toimintatavoista suurissa investointihankkeissa Kiinassa. Stora Enson plantaasiala Guangxissa on tällä hetkellä 60 000 hehtaaria ja yritys hakee lupaa 1 000 000 tonnin sellu- ja paperitehtaan rakentamiseksi maakuntaan.

Artikkeli yhteistyöstä osoitteessa: <http://www.chinadevelopmentbrief.com/node/525>
Stora Enson tiedote: http://www.storaenso.com/CDAvgn/main/0,,1_-6877-15129-en,00.html

iPodin valmistajat raatavat hikipajoissa, raportoi brittilehti

Suosittuja Applen iPod-musiikkisoittimia Kiinassa valmistava taiwanilainen alihankkijatehdas työllistää 200 000 kiinalaista kovin ehdoin ja nälkäpalkoin. Työläiset joutuvat asumaan sadan hengen dormitorioissa, jonne ulkopuolisilta on pääsy kielletty, sekä raatamaan jopa 15 tuntia työpäiviä 40 euron kuukausipalkoilla, raportoi brittilehti Mail on Sunday toukokuussa. Sanomalehden raportin levittyä maailmalle Apple Computer Inc. julkaisi tiedotteen, jossa se kertoi tutkivansa taiwanilaisen alihankintayrityksensä työoloja ja syytteiden paikkansa pitävyyttä. Apple on myynyt tähän mennessä 42 miljoonaa iPod-soitinta.

Lisää aiheesta BBC:n ja China Labour Bulletinin (CLB) sivuilla:

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/5079590.stm>

<http://www.clb.org.hk/public/news-history?year=2006&month=6>

Kiinaan virtaa yhä enemmän elektroniikkajätettä

Ympäristöjärjestöt ovat huolissaan länsimaiden kehitysmaihin, erityisesti Aasiaan, dumppaamasta elektroniikkajätteestä. China Watchin mukaan on vaikea arvioida Kiinaan päätyvän e-jätteen kuten käytettyjen tietokoneiden, televisioiden, matkapuhelinten ja muiden laitteiden määrää. Suuntaa antavana voidaan kuitenkin pitää Basel Action Networkin (BAN) tutkimusta, jonka mukaan 80 prosenttia maailman e-jätteestä päättyy Aasiaan, josta 90 prosenttia kulkeutuu Kiinaan. Siellä se puretaan pienissä perhepajoissa altistaen työntekijät raskasmetalleille ja muille myrkyille. Kiina kielsi e-jätteen maahantuonnin jo vuonna 2000, mutta mustat markkinat myyvät sitä yhä "kierrätyskaupunkeihin" muun muassa Guangdongin provinssiin. Beijingin elektroniikkajätefoorumissa arvioitiin, että ongelma tulee kasvamaan entisestään EU:n uuden it-romun kierrätysdirektiivin myötä.

Lue China Watchin artikkeli osoitteessa <http://www.worldwatch.org/node/3921>

Kansalaisjärjestöt kritisoivat TOTAL-yhtiön ympäristöpalkintoa

Kansalaisjärjestöt kritisoivat ympäristönsuojelupalkinnon myöntämistä monikansalliselle TOTAL-öljy-yhtiölle. Yritysten sosiaalisen vastuun verkoston CSR Europeanin järjestämässä tilaisuudessa palkinnot jaettiin yrityksille, jotka ovat toteuttaneet parhaita CSR-käytäntöjä. Virginie Giarna European Coalition for Corporate Justice -verkostosta toteaa, että TOTALin palkitseminen ympäristönsuojelusta osoittaa yritysten PR-toiminnan tyhjyyttä ja että TOTAL on pikemminkin tunnettu huonosta ympäristöasioiden hoidosta. TOTAL on esimerkiksi yksi viime vuonna oikeuteen haastetuista yhtiöistä Nigeriassa ja osallinen valtavia kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavaan öljynporausprojektiin Kanadassa.

Lisää tietoa <http://www.corporatejustice.org>

Ympäristöjärjestö pyytää selvitystä Botnian ja Finnveran toimista

Kansainvälinen ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestö CEDHA (Center for Human Rights and Environment) on pyytänyt kauppaa- ja teollisuusministeriön (KTM) alaista monikansallisten yritysten neuvottelukuntaa selvittämään, onko Botnia noudattanut OECD:n toimintaohjeita erityisesti ympäristövaikutusten arvioinnissa rakentaessaan sellutehdasta Uruguay ja Argentiinan rajalle. Ministeriö on päättänyt käsitellä selvityspyynnön. CEDHA jätti vastikään toisen pyynnön Monika-

neuvottelukunnalle koskien Suomen vientitakuulaitos Finnveran tukea Botnialle. Lisäksi CEDHA ja ryhmä pohjoismaisia kansalaisjärjestöjä on uhkaamassa Nordea-pankkia selvityspyynnöllä. Nordea on luvannut rahoittaa kiistanalaisen sellutehtaan rakentamista. Esimerkiksi hollantilaispankki ING Group on jo vetäytynyt Botnian hankkeen rahoittamisesta.

Lisää tietoa <http://www.cedha.org.ar>

Ulkoasiainministeriö julkaisi listan Vietnamin korkotukihankkeista

Tuoreehko julkisuuslainsäädäntö edellyttää Suomen viranomaisilta suurempaa läpinäkyvyyttä päätöksenteon suhteen. Kesäkuussa ulkoasiainministeriö julkaisi ensimmäistä kertaa listan suunnitteilla olevista korkotukihankkeista osana kehitysyhteistyötä. Hanoiin suurlähetystön yhteenveto Vietnamin korkotukihankkeista jakautuvat vesihuolto- ja sanitaatio-, terveydenhuolto-, ympäristö-, liikenne- ja energiasektoreille. Hankkeet ovat käytännössä vientiluottoja, sillä niissä pyritään hyödyntämään suomalaisyritysten kokemusta ja teknologiaa.

Ulkoasiainministeriön tiedote englanniksi: http://global.finland.fi/uutiset/teksti_popup.php?id=6111

Tiedot suunnitelluista hankkeista Vietnamin pdf-dokumenttina:

http://global.finland.fi/english/procurement/viet/pipeline_concessionalcredits_vietnam.pdf

Ulkoasiainministeriön linjaus korkotukiluottojen ehdoista:

http://global.finland.fi/uutiset/teksti_popup.php?id=3696

CIFOR: Sellutehtaiden rahoittajat eivät tutki tarpeeksi

Kymmenen vuoden aikana pankit, vientiluottolaitokset ja kansainväliset rahoituslaitokset ovat antaneet luottoja 40 miljardin dollarin arvosta kehitysmaihin rakennettaville sellutehtaille. Kansainvälinen metsäntutkimuskeskus CIFOR on tehnyt selvityksen sellurahoituksen riskiarvioinneista ja suojatoimenpiteistä 67 hankkeessa. Tutkimuksen mukaan rahoittajilla ei ole kapasiteettia omien selvitysten tekemiseen, vaan ne luottavat pääosin yritysten antamaan tietoon. Puunhankinnan epävarmuustekijät ovat suuri riski niin tehtaille kuin rahoittajillekin, samalla kun huonosti suunnitellut hankkeet voivat koitua ympäristön ja paikallisyhteisöjen tuhosiksi.

Artikkeli CIFORin tutkimuksesta World Rainforest Movementin nettisivuilla:

<http://www.wrm.org.uy/bulletin/106/General.html>

CIFORin selvitys pdf-dokumenttina: <http://www.wrm.org.uy/plantations/FinancingPulpMills.pdf>

Saksa ja Japani vastustavat OECD:n tiukempaa korruptiolinjausta

Maaliskuussa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n piti sopia uudesta tiukemmasta ohjeistuksesta korruption kitkemiseksi vientiluottohankkeista. Saksa ja Japani pitivät kuitenkin ohjeita liian byrokraattisina ja niinpä ohjeiden voimaantulo viivästyy edelleen. Saksa ei halua, että vientiyritysten pitää paljastaa ulkomaisten välittäjien henkilöllisyys. Korruptiota on usein esiintynyt juuri välittäjien toimien yhteydessä. Samaan aikaan vientiluottoyhtiöitä monitoroiva ECA Watch on vaatinut, että OECD:n jäsenmaiden vientiluottolaitosten on evättävä hakemukset vientiyrityksiltä, joiden toiminnassa on paljastunut korruptiota.

Artikkeli Probe Internationalin nettisivuilla:

http://www.probeinternational.org/pi/index.cfm?DSP=news_perform

Unileverin toiminta Indonesiassa köyhyystutkimuksen kohteena

YK:n toivomus uusien köyhydenpoistoratkaisujen kehittämisestä yritysten, valtion ja kansalaisjärjestöjen yhteisvoimin on johtanut Oxfamin ja Unileverin yhteistyöhön Indonesiassa. Oxfam UK ja Novib (Alankomaiden Oxfam) tutkivat, mitä vaikutuksia Unileverin toiminnalla on paikalliseen talouteen sekä tuotanto- ja jakeluketjun varrella olevien ihmisten elämään. Tulosten mukaan arvoketjussa lähimpänä yritystä olevat ihmiset, kuten Unileverin työntekijät, hyötyvät eniten. Osallistuminen arvoketjuun ei kuitenkaan takaa parannuksia köyhydessä elävien ihmisten elämään.

Lisätietoja Oxfamin nettisivuilla, josta löytyy myös linkki raportin lataamiseksi:
http://www.oxfam.org.uk/what_we_do/issues/livelihoods/unilever.htm

Patoja ja pakkosiirtoja luvassa Laosiin; Pöyry mukana suunnittelutyössä

Kaakkois-Aasian köyhä sisämaavaltio Laos on alkanut avautua todenteolla ulkomaisille patoinvestoijille. Kiinalaiset, thaimaalaiset, venäläiset sekä vietnamilaiset yritykset ovat kukin saaneet luvan kahlita muutamia Mekong-virran sivujokia. Suomalainen Pöyry Oyj on saanut 8,9 miljoonan euron arvoisen toimeksiannon Nam Ngum 2 -vesivoimalan suunnittelutyöstä thaimaalaiselle yhtiölle. Kauan kiistellyn Maailmanpankin rahoittaman Nam Theun 2 -padon rakennus on puolestaan jo alkanut ja noin 6000 ylängön asukasta joutuu pian muuttamaan muualle. Pakkomuuttoja on luvassa myös muissa hankkeissa. Probe Internationalin raportti kansainvälisten avunantajajien tukemasta Laosin uudelleenasetuspolitiikasta kuvaa niitä elinkeino-, ruokaturva- ja kulttuurisia ongelmia, mitä väestösiirrot ovat aiheuttaneet etnisten vähemmistöjen ihmisille.

Pöyryn tiedote Nam Ngum 2 -padon suunnittelutyöstä:

http://www.poyry.com/tiedotteet/tiedotteet_1_06.html?Id=hex_200605300000050425.html

Raportti Laosin väestösiirroista ladattavissa Probe Internationalin nettisivuilta:

<http://www.probeinternational.org/pi/index.cfm?DSP=content&ContentID=13612>

International Herald Tribunen artikkeli Laosin Nam Theun 2-padosta ja uudelleenasetuksesta:

<http://www.iht.com/articles/2006/06/21/news/laos.php>

Korruptiota Maailmanpankin hankkeissa Kambodzhasa

Maailmanpankki ilmoitti toukokuussa, että sen korruptiotarkastusyksikkö on löytänyt korruptiota pankin seitsemän projektin useista alahankkeista Kambodzhasa. Pääministeri Hun Sen vaati pankilta todisteita syytöksistä, joita tuotiinkin esiin kesäkuun aikana. Petoksia, ylihinnittelua ja lahjontaa on esiintynyt yhteensä 43 sopimuksessa, joiden yhteisarvo on 11,9 miljoonaa dollaria. Pankki on pysäyttänyt rahoituksen kaikilta epäilyttäviltä hankkeilta ja vaatii Kambodzhaa maksamaan takaisin korruption vuoksi menetetyt varat. Yksi tutkituista projekteista on maanhallintahanke LMAP, jossa korruptiota löytyi 17 alahankeesta 0,7 miljoonan dollarin edestä. Suomi rahoittaa LMAP-hankkeen teknisen tuen. Maailmanpankin mukaan sen omat työntekijät eivät ole syyllistyneet väärinkäytöksiin, vaan ongelma on Kambodzhahan hallinnossa.

Maailmanpankin tiedotteet korruptioselvityksistä ja kuvaukset pankin hankkeista Kambodzhasa:

<http://www.worldbank.org/kh>

Inter Press Servicen artikkeli aiheesta: <http://www.ipsnews.net/news.asp?idnews=33535>

LMAP-hankkeen kuvaus Finnmapin kotisivuilla: <http://www.finnmap.com/cambodia.html>

Jättimäinen öljypalmuplantaasi uhkaa Borneon saarta

Huhtikuussa indonesialaiset järjestöt WALHI ja SawitWatch julkaisivat yhdessä eurooppalaisten ympäristöjärjestöjen kanssa tutkimuksen, jonka mukaan Indonesian hallitus suunnittelee

Kalimantaniin Malesian vastaiselle rajalle jopa kolmen miljoonan hehtaarin öljypalmuviljelyksiä. Vaikka presidentti Yudhoyono on luvannut ottaa huomioon ympäristönäkökohdat, laajasti kritisoitua suunnitelmaa ei olla hyllytetty. Tutkimuksen mukaan plantaasi leikkaisi kolmen kansallispuiston läpi ja vaarantaisi alueen alkuperäisasukkaiden keräilytalouden. Jo ennestään Itä-Kalimantanin maakunnassa öljypalmuyhtiöt ovat kaataneet kolme miljoonaa hehtaaria luonnonmetsää, mutta vain kymmenesosa alasta on istutettu öljypalmulle.

Ympäristöjärjestöjen tiedote Kalimantanin hankkeesta:

http://www.eng.walhi.or.id/kampanye/hutan/konversi/060412__palmoilplantation_/

Raportti pdf-muodossa: <http://www.foenl.org/publications/KalimantanOilPalmMega-lowres.pdf>